№ 128 Յուլիսի 17 Շաբաթ 1882 Յուլիսի 17 Շաբաթ № 128

ՏԱՍՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

ՄՇԱԿ

Խմբագրատանը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Առաջիկայ ուսուցչական ժողովի առիթով մի առաջարկութիւն: Նամակ Ախալցխայից: Ներքին լուրեր:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Ֆրանսիա: Արտաքին լուրեր:—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ:—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ: — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:— ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Երկաթուղին և նաւթը:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻԿԱՅ ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՌԻԹՈՎ, ՄԻ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանուրին յայտնի մի ճշմարտութիւն է, որ ինչպէս ամեն մի գիտութեան, նոյնպէս և մանկավարժութեան մէջ կատարելագործվելու համար մեծապէս օգնում են նոյն մասնագիտութեանը վերաբերված ընտիր հեղինակների գրուածքները և պարբերական հրատարակութիւնները: Նոյնպէս յայտնի է, թէ որքան մեր գաւառական քաղաքների ու գիւղերի ուսուցիչները զուրկ են այսպիսի գրքերի ընթերցասիրութիւնից, մասամբ գաւառական քաղաքներում (էլ հարկ չը կայ յիշել գիւղերը) օրինաւոր գրատուններ չը գտնվելու պատճառով, մասամբ էլ որ մեր ուսուցիչները բաւ մեծի մասին աղքատ լինելով և փոքր ռոճկով ծառայելով անկարող են գտնվում մեծ քաղաքներից բերել տալ իրանց համար մանկավարժական գրեանք, կամ մի որ և իցէ մանկավարժական ամսագրի գրվել: Ուրեմն տարիներ են անցնում և ուսուցիչը բաւականանում է միայն իր սեփական փորձով, իսկ շատ շատ գուցէ տարին մի անգամ գտնում է մի գիրք իր բարեկամի մօտ և նրանից օգուտ քաղում: Այս պատճառով որպէս զի մեր գաւառաբնակ և գիւղաբնակ ուսուցիչներին բոլորովին օտար ու խորթ չերևայ առաջիկայ ուսուցչական ժողովում առաջարկած մանկավարժական հարցերի լուծելը, համարձակվում ենք առաջարկել մեր համեստ խորհուրդը կարգադրիչ յանձնաժողովին: Լաւ կը լինէր, մեր կարծիքով, եթէ վաղորօք, այսինքն օգոստոսի 1-ին, կարգադրիչ յանձնաժողովի հոգաբարձութեամբ բացվէր մի ժամանակաւոր ընթերցարան յատկապէս մանկավարժական գրքերի և ամսագրերի, որոնք հրատարակված են հայոց և ռուսաց լեզուներով, նոյնպէս և հայերէն պարբերական թերթերի: Սրա օգուտը կը լինէր նախ այն, որ այդ ընթերցարանը կը ծառայէր իբրև ժողովատեղի ուսուցիչների համար. իւրաքանչիւր ուսուցիչ իր ընկերի հետ փոխանակ փողոցներում ծանօթանալու և տեսակցելու, այստեղ կը ծանօթանար և տեսակցութիւն կունենար, և երկրորդ՝ ուսուցիչները մինչև ժողովի սկսվելը ամենայն օր տեսակցելով, միասին կարդալով, վիճաբանելով զանազան մանկավարժական հարցերի վրա, կը պատրաստվէին ժողովի համար և սրանով ուսուցչական ժողովի գործը բաւական կը թեթևանար: Իսկ այս առաջարկութեան իրագործելը յանձնաժողովի համար, մեր կարծիքով, ամենևին դժուար չէ: Այս կարևորութեանը կարող է ծառայել Ներսիսեան դպրանոցի գրադարանը, իսկ պակասը լրացնելու համար, կարծում ենք, այնքան բարի կը լինի մեր Թիֆլիսի ինտելիգենցիան, որ չի զլանայ իր մօտ գտնված մանկավարժական թէ գիրքը, թէ ամսագիրը ժամանակաւորապէս ուղարկել գրադարան:

Մի ուսուցիչ

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ

Յուլիսի 15-ին

Երեցփոխան Վանցեանի գործոց վրա նշանակված հաշուատեսներից մի քանիսը տեսնելով մեր քաղաքում մասնաւոր անձանց մոմավաճառութեամբ պարապելը՝ սոյն տարւոյ ապրիլ ամսոյ 16-ին № 12 յայտարարութիւնով խնդրեցին հոգևոր կառավարութիւնից որ այդ մոմավաճառութեան առաջն առնվի, պատճառ բերելով որ եթէ չատանայ մասնաւոր մոմավաճառների թիւը, մեր եկեղեցիները կը զրկվեն մոմի արդիւնքից և քաղաքիս «Նոր-Արշալոյս» օրիորդական ուսումնարանը, որ մոմի արդիւնքով է կառավարվում, խստաւ կը զրկվի եկամուտից: Հոգևոր կառավարութիւնը հաշուատեսների այդ յայտարարութիւնը ներկայացրեց Թիֆլիսի հայոց կոնսիստորիային ի տնօրէնութիւն: Վիճակային կոնսիստորիան յարգելով հաշուատեսների առաջարկութիւնը ներկայ տարւոյ մայիս ամսի 20-ին № 1520 հրամանագրով պատուիրեց հոգևոր կառավարութեանը «ջնել ի պարտաւորութիւն երեցփոխանաց եկեղեցեաց քաղաքիդ՝ առնել նկատողութիւն, զի մի վաճառեսցեն մասնաւոր անձինք ի կրպակս իւրեանց զմեղրամոմս, և եթէ ուր ուրեք երևեսցի այնպիսի անկանոն վաճառումն եկեղեցական մոմոց յայտնել առենիս պարզօրէն եղանակաւ թէ ուր և ով վաճառէ զայնպիսի մոմս»: Սրանից յետոյ, կոնսիստորիան նոյն հրամանագրի մէջ յայտնում է, հոգևոր կառավարութեանը մոմավաճառութեան վերաբերեալ և այն օրէնքը որով «մասնաւոր անձինք ունին իրաւունս պահելոյ զառանձին կրպակս յատկապէս վասն մոմավաճառութեան օրինաւոր վկայականօք. բայց արգելեալ լինի վաճառումն եկեղեցական մոմոց ի միասին ընդ այլ և այլ առարկայից ի մի և նոյն կրպակի»:—Դժբաղդաբար կոնսիստորիան մոռացել է յիշել իր հրամանագրի մէջ թէ այդ օրէնքի համաձայն մոմավաճառութեամբ պարապողները որքան քանակութեամբ իրաւունք ունեն մոմ վաճառել, որչափ քանակութեամբ թէ հատով և զօլօտնիկներով: Այս հարցի պատասխանը չը կարողացայ ստանալ ոչ Ախալցխայ առևտրական տեսչութիւնից «торговая депутація» և ոչ քաղաքի վերակացու պ. Մանուկ Գիւլպէնկեանից: Գովելի է վիճակային իշխանութեան կարգադրութիւնը, բայց շատ ցաւում ենք որ այդ հրամանը պէտք է մնայ ձայն բարբառոյ յանապատի, որովհետև սկզբից մինչև հիմայ ոչ մեր երեցփոխանները և ոչ նոյն իսկ հայ հասարակութիւնը չեն հետաքրքրվել այս հարցով:

Այստեղ աւելորդ չեմ համարում յիշել մոմավաճառների մի քանիսների անունները, որոնց մասին իրա ժամանակին յայտնած ենք և տեղւոյս հոգևոր կառավարութեանը: Վաճառական Արշակ Յակոբջանեանցը վաճառում է, եկեղեցական մոմ մի և նոյն կրպակի մէջ ուրիշ առարկաների հետ ի միասին մեծ քանակութեամբ, կէս գնով պակաս քան մեր եկեղեցիները և մինչև անգամ փունտերով և զօլօտնիկներով: Մատթէոս Աղապէկեանը նոյնպէս, Մկրտիչ աղա Մուրադեանը նոյնպէս, Յակոբ Թէհմիսճեանը նոյնպէս, Յարութիւն Ղանալանեանց նոյնպէս, Գրիգոր Վարդանեանց նոյնպէս, և այլն և այլն դժուար է թուել բազմաթիւ անուններ, և բացի սրանցից մի մարդ Պետրէ անունով պատրաստելով իրա տանը տեղական մեղրամոմ հրապարակաւ վաճառում է փողոցներում առանց որ և իցէ իրաւունքի: Զարմանալին այս է որ այդ մոմավաճառները բոլորը կենտրոնացած են քաղաքիս Նոր մասում, որը միմիայն հայերով է բնակեցրած, այն ինչ քաղաքի հին մասումը ոչ ոք չէ համարձակվում այդ անխիղճ առևտրով պարապել:—Ասացէք խնդրեմ, սրանից յետոյ էլ կարող են մեր եկեղեցիները մոմի արդիւնք ունենալ. ի հարկէ ոչ. ահա և Ս. Փրկիչ եկեղեցու երեցփոխանները այս տարւոյ մայիս ամսի 31-ին № 12 յայտարարութեամբ յայտնեցին Հոգևոր կառավարութեանը որ արդիւնքի սակաւութեան պատճառաւ ստիպվում են դադարեցնել Նոր-Արշալուսին յատկացրած տարեկան 900 րուբլու տուչութիւնը: Ահաւասիկ այդ մոմավաճառների չահամոլութեան և մեր անտարբերութեան պատճառով յիշեալ ուսումնարանի անմեղ սանուհիքը պիտի զրկվեն ուսումից և կրթութիւնից եթէ այդ գումարը եկեղեցապատկան գիւղերի կապալագրամից չը հոգացվի: Իմ կարծիքով այդ մոմանենգութեան առաջը չուտով կառնվի եթէ մեզանում էլ այդ մոմավաճառութիւնը տրուի կապալով, իսկ եթէ անկարելի է այդ, ամենահարկաւոր է ստիպել երեցփոխաններին որ նոքա էլ քաղաքիս յայտնի փողոցներում ունենան եկեղեցական մոմավաճառութեան համար սեպհական կրպակներ, եթէ ոչ եկեղեցիների եկամուտը աւելի կընկնի: Հաւատացած եմ որ թէ միրձակայ հոգևոր իշխանութիւնը և թէ Նոր-Արշալոյսի հոգաբարձութիւնը եկեղեցու և ուսումնարանի օգտի համար չեն խնայի ձեռք առնել պէտք միջոցներ:

Վ. Գրիգորեանց

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ԵՒ ՆԱՒԹԸ

Երբ խօսքը գալիս է երկաթուղու ազդեցութեան վրա երկրի տնտեսական կեանքի համար, աչքի առաջ պիտի ունենալ նրա սակագնի փոքրութիւնը և բեռնակրութեան արագութիւնը: Եթէ աւելցնենք սրա վրա՝ նրա գնացքի կանոնաւոր երթևեկութիւնը, ըստ որում կարելի է նախազուշակել նրա տեղ հասնելու ժամը՝ մինչև անգամ րոպէն՝ մենք կունենանք երկաթուղու այն գլխաւոր յատկանշանները, որոնց համար մի որ և է դեր չեն խաղում ոչ անձրև, ոչ ձիւն և ոչ հողմ, այսինքն՝ այն մթնոլորդային գործոնները, որք այնքան նշանաւոր արգելքներ են թէ սամետաձիգ և թէ ջրային բեռնակրութեան միջոցներում: Արագութիւնը այստեղ այն նշանակութիւնը ունի, որ նախ՝ իջեցնում է դրամագլխի տոկոսը այն ժամանակաշրջանում, որը հարկաւոր է ապրանքը տեղափոխելու համար, բազմացնելով նոյն իսկ դրամագլխի պարբերական շրջադարձը,—երկրորդ՝ երևան է հանում հեռաւոր շուկաներում այնպիսի մթերքներ, որք ուրիշ ճանապարհներով այն տեղ հասցնել չէր կարելի, որովհետև նրանք կարճ սահմանափակ ժամանակում միայն կարող են պահել իրանց օգտաւէտ յատկութիւնները առանց ոչնչանալու կամ ապականվելու: Այսպիսի մթերքների թւումն են՝ միսը, կաթը, բանջարեղէնները և այլն: Այս պատճառով որքան որ արագութեամբ կատարվի երկաթուղու բեռնակրութիւնը—ըստ այնմ չափոյ—նոյնքան հեռաւոր տեղերից կարելի է վաճառաբերել այդ տեսակ մթերքները այս կամ այն կիրառական շուկայի համար: Այս օրէնքին սահման է դնում բեռնակրութեան վարձը, ի հարկէ: Մթերքների գները կախում ունեն այս կամ այն շուկայի պահանջից և առաջարկութիւնից և սակագինը՝ ըստ իր էութեան՝ կազմում է գների այն զանազանութեան մի մասը, որք ունեն միշտ մթերքները իրանց արդիւնաբերութեան և վաճառման կէտերում, այստեղից հետևում է, որ, մատնացոյց արած կէտերը հեռացնելով միմեանցից, մենք ծանրաբեռնում ենք մթերքի թանկագնութիւնը և հաւասարացնում ակնարկած գների զանազանութիւնները: Աներկբայելի է, որ վերջին հանգամանքը վաճառականութիւնը չէ կարող տանել...

Սակագնի փոքրութիւնը, բեռնակրութեան արագութիւնը և նրա կանոնաւորութիւնը, ընդհանրապէս խօսելով, այն նշանակութիւնը ունեն ժողովրդային տնտեսական կեանքում, որ նպաստում են բազմացնելու կիրառական շուկաներում ապրանքի առաջարկութեան մրցումն, իսկ արդիւնաբերական տեղերում—պահանջի մրցումն.. լայնացնելով այս երկու կէտերի մէջ տարածութիւնը: Երկաթուղու չահեստի այդ երեք տարրը բարձրացնում են նրա երախտիքը սոյնանման—բեռնակրական—երախտիքների չարքից: Ահա ինչպէս է գնահատում Զուպրով այդ երախտիքը.

«Մեծ էին, գրում է նա,—մարդու յառաջընթացութեան քայլերը, երբ նա իր սեփական ուսերից կարողացաւ ծանրութիւնը փոխադրել բեռնակիր անասնու վրա, երբ հանդէս է գալի սամետաձիգ բեռնակրութիւնը թիկնաբարձ բեռնակրութեան փոխարէն, երբ առագաստի գիւտը փոխում է հողմի տարրական ուժով մարդի բազկաց դժուարակիր բանելը: Այս ամենայն յառաջադիմութիւնները սակայն բոլորովին նսեմանում են այն չահուց առաջ, որ բերում է չոգւոյ յարմարումն ծովային և ցամաքային բեռնակրութեանը»:

«Պատմութիւնը ցոյց է տալի, որ աշխատանքի ոչ մի ճիւղը այնպիսի նեղ և սերտ յարակցութիւն չունի ժողովրդի ընդհանուր տնտեսական կեանքի հետ, որպէս բեռնակրութիւնը: Սրա դրութիւնը սահմանափակում է տնտեսութեան հրնարաւոր զարգացումը, սրա յառաջադիմութիւնը ազան կամ անազան արտադատվում են մարդի ամենայն տեսակ գործունէութիւնից: Հին աշխարհի տնտեսութիւնը պայմանաւորված էր նրանով, որ ոչ փիւնիկեցին և ոչ յոյնը չէին կարող ձեռնարկել ծովային հեռաւոր անցքերին, իսկ ցամաքային ճանապարհներում դրաստների թիկնաբարձման միջոցներից յառաջ ևս չէին գնացել: Եթէ մտախոհ լինենք այն ուժգին յեղափոխութեան պատճառներին, այն յեղափոխութեան՝ որ կրել է Եւրոպան XV դարուց սկսած, հազիւ թէ ոչ՝ հարկաւոր է վերագրել այնքան առերևոյթապէս չնչին պատճառին, որպիսի է կողմնացոյցի գիւտը, որը միանգամայն փոխում է ծովագնացութեան հանգամանքները. ծովային ճանապարհը դէպի Հնդկաստան, կոլումբոսի գիւտը նաև՝ անկարելի պիտի լինէին առանց կողմնացոյցի: Իսկ այս փաստերից յետոյ, անընդհատ շղթայով ձգվում են Եւրոպայի տնտեսական կեանքում հետզհետէ եկող երևոյթները: Անցեալի այս փորձը միայն կարող է ստիպելու մեզ կարծել թէ՝ բեռնակրութեան չահեստի ամեն մի նոր յառաջադիմութիւնը պիտի նոր զարկ լինի ժողովրդեան տնտեսութեան ամբողջ մի չարք փոփոխութեանը:» Եւ անշուշտ, կաւելցնենք մենք,—այդ յառաջադիմութիւնը պիտի կայանայ սակագնի փոքրութիւնում, բեռնակրութեան արագութեան և նրա կանոնաւորութեան մէջ...

Այսպէս, բեռնակրութեան չահեստի վերջին խօսքը դեռ մինչև այժմ երկաթուղին է իր երեք մատնացոյց արած տարրերով: Սրանց վերաբերմամբ մենք խօսելիք չատ ունենք և պատեհ առիթ կունենանք լուսաբանելու նրանց զանազան կողմերը. միանգամով և լրագրական մի յօդուածում

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

ԹԻՖԼԻՍԻ քաղաքային վարչութիւնը յայտնել է հետեւեալ տակսա առաջին հարկաւորութեան մթերքների վրա յուլիսի 16-ից մինչեւ օգոստոսի 1-ը։ Թխած հացը կրուպչատկա ասված ալիւրից առաջին տեսակի արժէ ֆունտը 5 կոպէկ, ցորենի ալիւրից առաջին տեսակի, ֆունտը արժէ $3\frac{1}{2}$ կ., երկրորդ տեսակի 3 կոպ., նոյն ալիւրի առաջին տեսակից թոնրի մէջ թխած հացը արժէ ֆունտը $5\frac{1}{2}$ կոպ., երկրորդ 4 կոպ., լաւաշ հացը, որ թխած է խառն ցորենի և կրուպչատկայի ալիւրից, արժէ առաջին տեսակը 6 կոպէկ ֆունտը, երկրորդ 5 կ., երրորդ $4\frac{1}{2}$ կոպ.։ Տաւարի մսի ֆունտը, առաջին տեսակը արժէ 9 կոպ., երկրորդ 7 կոպ., ոսկի արժէ ֆունտը 15 կոպ., ոչխարի մսի ֆունտը 10 կոպէկ։

—

Մեզ խնդրում են յայտնել, որ Հաւլաբարի Ս. Մարիամեան օրիորդական դպրոցի օգտին տուած ներկայացումից գոյացաւ 195 ռուբլ 50 կոպէկ ընդհանուր արդիւնք, որից ծախսը 97 ր. 46 կոպ. հանելով, մնում է զուտ արդիւնք 98 ռուբլ 4 կոպ.։ Այդ գումարի կէսն էլ սկզբնական պայմանով դերասանների հետ, պէտք է պատկանէր դերասաններին, ուրեմն դպրոցին մնաց զուտ արդիւնք 49 ռուբլ և 2 կոպէկ։

—

Ախալքալաքից մեզ գրում են։ «Լսում ենք որ իշխան Դոնդուկով-Կորսակով կայցելի Ախալքալաքը այս ամսի վերջերում։ Մեր ընդարձակ գաւառի ազգաբնակութիւնը պատրաստվում է յայտնել նորին պայծառափայլութեան իր բազմաթիւ ցաւերն ու կարիքները, որոնք շատ են և որոնցից գլխաւորն է հողի պակասութիւնը գիւղացիների մօտ։ Գաւառիս դուխոբորներին շրջակայ հայ գիւղերը շատ քիչ հողեր ունեն, այն ինչ դուխոբորները աւելի շատ հող ունեն, քան թէ կարող են մշակել։»

—

Վանի կողմերից եկածները մեզ պատմում են որ երաշտութեան պատճառով հացի գինը Թիւրքաց Հայաստանում կրկին սաստիկ բարձրացաւ։ Մի երկու շաբաթ առաջ թէև անձրև եկաւ Վասպուրականի նահանգում, բայց հացի գինը այդտեղ այնու ամենայնիւ չիջաւ։

—

Այս օրերս մեր ձեռքը հասաւ գերմանացի գիտնական դոկտոր Հաբերկորնի նոր գրքոյկը «Մեր կերակուրների սննդարարութեան արժէքը» վերնագրով։ Գրքի գերմաներէն վերնագիրը այս է. «Der Nährwerth unsrer Speisen»—Dr. Haberkorn. Գիրքը տպված է Գլօգաւ քաղաքում։ Յոյս ունենք մի այլ անգամ աւելի մանրամասնաբար կերպով խօսել այդ հետաքրքիր և օգտաւէտ գրուածքի մասին։

—

Թիֆլիսում շարունակվում է սարսափելի չորային եղանակ։ Մօտ երկու ամիս է որ անձրև չէ եկել մեզանում։

—

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼԻՑ մեզ գրում են։ «Ձեր լրագրի վերջին համարներից մինում հաղորդված լուրը մի հայ քահանայի մասին, որ թողել է իր կնոջը անխնամ, բոլորովին ուղիղ է։ Դա տէր Կ—եանցն է։ Նա երիտասարդ քահանայ է և երեք տարի է միայն որ պսակվել է մի նորահաս աղջկայ հետ, որ այժմ ունի արդէն մի երեխայ։ Այժմ երբ կինը արդէն մայր է դարձել, քահանան նրան չսիրել է և խեղճ կինը իր երեխայով կատարելապէս քաղցած է մնում և բնակարանի տէրը նրան սպառնում է դուրս գցել տանից, որովհետեւ ողորմելի մայրը միջոց էլ չունի բնակարանի համար փող վճարել։ Իսկ ինքն քահանան լաւ ուտում խմում է և չէ էլ հոգում իր կնոջ ու երեխայի մասին։ Երիտասարդ կինը պատրաստ է աշխատել և իր աշխատանքով իր ապրուստը հայթայթել, բայց Ալէքսանդրապօլում պարապմունք գտնելը անհնարին է։ Նա իր մարդուն միջնորդների բերանով խնդրում, աղաչում է որ գոնէ թոյլ տայ նրան իր երեխայով գալ Թիֆլիս, որտեղ նա յոյս ունի մի որ և է պարապմունք գտնել։ Բայց քահանան համ առանց կոպէկի ու քաղցած է թողնում իր կնոջը, համ էլ չէ թոյլ տալիս որ Ալէքսանդրապօլից հեռանայ և պօլիցիային յայտնել է որ եթէ թէ կինը գիտաւորութիւն ունի փախչել Թիֆլիս։ Կինը այն աստիճան յուսահատված է որ զարմանալի չի լինի, եթէ մինչև անգամ անձնասպանութիւն գործի։ Ասում են որ բնակարանի տէրը, որտեղ ողորմելի մայրը կենում է, արդէն գանգատ է տուել նրա մասին հաշտարար դատաւորին, որ նա բնակարանի վարձը չէ տալիս։ Կինը պատասխանում է տան տիրոջը թէ գնացէք իմ մարդուց ուղեցէք բնակարանի վարձը։ Քահանան գիտէ որ այսօր վաղը իր կնոջը պէտք է դուրս գցեն փողոց իր բնակարանից և անտարբեր է մնում։ Այդ գործը կատարեալ գայթակղութիւն է ժողովրդի համար և չէ կարելի չը զարմանալ որ դրա վրա հոգևոր իշխանութիւնը ոչինչ ուշադրութիւն չէ դարձնում։ Եթէ իր խեղճ ամուսնուն քաղցած է թողնում, չէ ուզում նրան իր երեխայի հետ պահել, տանից վռնդել, փողոց է շպրտել նրան, գոնէ անցաթուղթ տայ նրան, որ գնայ մի այլ քաղաք, որտեղ խեղճ ողորմելին կարողանար իր աշխատանքով իր կտոր հացը ճարել ու իր երեխային կերակրել։ Թշուառ կինը ազգականներ էլ չունի Ալէքսանդրապօլում։»

—

Մեզ գրում են հետեւեալը ԱԽԱԼՔԱԼԱՔԻՑ։ «Մեր ուսումնարանների նիւթական վիճակը հետզհետէ վատթարանում է։ Եւ այլապէս չէ էլ կարող լինել, քանի որ մեր ժողովրդի հասարակ դասակարգի անձերից ոմանք, ագիտութեան պատճառով չեն հասկանում ուսումնարանի կարեւորութիւնը, ոմանք էլ թէև հասկանում են, բայց չեն կարող ուսումնարանին օգնել իրանց սեփական նիւթական միջոցի պակասութեան պատճառով։ Իսկ մեր հարուստները, շատ քիչերի, այն էլ սնտարբերների բացառութեամբ, ոչ թէ միայն ուսումնարանին չեն օգնում, այլ նրանց մէջ գտնվում են և այնպիսի աղաներ, որոնք հրաժարվում են իրանց խ ո ս տ ա ց ա ծ նուէրը կամ պարտքը վճարել ուսումնարանի վարչութեանը։ Այդ բաւական չէ. աղաներից մինը մի անգամ ուզում էր ուսումնարանին պատկանեալ մի տուն տիրապետել։ Այժմս էլ նոյն պարոնը հրաժարվում է իր պարտքը վճարելուց, որ մի իրաւունք ձեռք բերելու համար խոստացել էր ուսումնարանի վարչութեանը։ Երկրորդ աղան սովորութիւն է արել, դէպուտատական և այլ անվարձ պաշտօններից ազատ մնալու համար, խոստանալ փողեր յօգուտ ուսումնարանի, նրա վարչութիւնից այդ առիթով ընդունել գովեստներ և շնորհակալութիւններ և վերջ ի վերջոյ պարտքից հրաժարվել։ Գոնէ մեր աղաները հասկանային որ այդ տեսակ սուտ գ ե շ ե ֆ տ ն ե ր գործ դնելով ուսումնարանի հետ, նրանք խլում են տառեխ աշակերտներից նրանց մտաւոր անօթի միջոցը։ Ուրիշ տեղերի հարուստները, եթէ ոչ բոլորը, գոնէ ոմանք, օգնում են իրանց ուսումնարաններին, իսկ մերոնք, ձեռքերից եկածին չափ, պատրաստ են եղածի հիմքն էլ իրանց շահի համար քանդել։»

—

Օրդուբաթի մետաքսի գործարանի տէրը, պ. Կարապետ Բաբայեանց, խնդրում է մեզ տպել հետեւեալ պատասխանը։ «Օրդուբաթից գրած և ձեր լրագրի № 111 մէջ տպված լուրը կարդալով, որ իբր թէ իմ գործարանում երկու սեռի բանւորների վարք ու բարքի վրա վատ է ներգործում մի փաստաբանական գրասենեակ, որ իբր թէ բացվել է գործարանիս մէջ, պարտք եմ համարում պատասխանել որ այդ տեսակ գրասենեակ չը կայ և երբէք չէ էլ եղել իմ գործարանիս մէջ։ Խորհուրդ եմ տալի պ. Լրատուին իմ շահերի մասին ամենեւին չը մտածել։ Եւ եթէ հարկաւորութիւն էլ լինէր այդ տեսակ գրասենեակի, դրա գոյութիւնը ամենեւին արգելք չէր կարող լինել իմ գործարանի բանւորների բարոյական կեանքին։ Գործարանիս շինութեան մէջ այնքան աւելորդ սենեակներ կան, որ գրասենեակը կարող էր ոչինչ յարաբերութիւն էլ չունենալ բանւորների հետ։»

—

ՇԱՄԱԽՈՒՑ մեզ գրում են հետեւեալը։ «Յուլիսի 8-ին, ցերեկով մեր փողոցով վազում էր մի աղջիկ, մօտաւորապէս տասն և երկու տարեկան, միմիայն շապիկով և ոտաբոբիկ։ Նրա ետևից վազում էին երկու թուրք նաւթաւուներ։ Նկատելով որ նաւթաւուները կամենում են աղջկան բռնել, ես հրաւիրեցի նրան մեր տունը։ Սկսեցի հարց ու փորձ անել այդ օտարոտի անցքի պատճառի մասին և իմացայ հետեւեալը։ Դա մի խեղճ գիւղացու աղջիկ է. Նրա մայրը մի ամիս է որ գիւղից բերելով նրան այստեղ, յանձնել է մի թաղապետի, որին աղջիկը պիտի ծառայէր։ Աղջիկը ասում է որ այդ մի ամսվայ ընթացքում նրա տէրը նրան շատ անգամ ծեծել է ամենաչնչին պատճառներով։ Այդ օրն էլ կամեցել էին նրան ծեծել, որովհետև խեղճը ուշ էր զարթել ու բակը չէր մաքրել։ Աղջիկը ծեծին նորից չենթարկվելու համար փախել էր շապիկով ու ոտաբոբիկ։ Թաղապետը իմանալով որ աղջիկը մեր տանն էր, եկաւ նաւթաւուների հետ և սկսեց պահանջել աղջկան։ Ես ոչինչ չը կարողացայ անել, միայն խնդրեցի որ այլ ես չը ծեծեն ողորմելուն։ Բայց խնդիրքս զուր եղաւ. Թաղապետը իմ ներկայութեամբ աղջկայ գլխին հարուած տուեց և նաւթաւուների ձեռքով քաշ տուեց աղջկան։ Ես շւարած մնացի. միթէ, մտածում էի ես, մեր դարում դեռ ճորտութիւն կայ, միթէ այդ ողորմելին այն մարդու իր է, առարկայ է, սեփականութիւն է։ Աղջիկը Շամախուց ոչ հեռու գտնվող Հնդար գիւղիցն է։»

—

Մեզ գրում են ԱՍՏՐԱԽԱՆԻՑ հետեւեալը։ «Ձեր լրագրի № 112 մէջ յայտնված էր որ Գէորգ արքեպիսկոպոս Վեհապետեանի թաղումը շատ փառաւոր էր և որ հանգուցեալը թողել է մեծ կարողութիւն։ Առաջին տեղեկութիւնը սխալ է։ Թաղումը շատ հասարակ էր և համեստ, ժողովուրդն էլ շատ և շատ քիչ կար թաղմանը։ Իսկ ինչ որ վերաբերում է սրբազանի թողած կարողութեանը, նա հազիւ հասնում է 20 հազար ռուբլ գումարի, ուրեմն, ինչպէս տեսնում էք, շատ մեծ չէ։»

—

Ստացանք Լօնդօնից «Անգլիական Բիբլիական» ընկերութեան մի անդամից հետեւեալ նամակը։ «Թոյլ տուեցէք ինձ շնորհակալութիւն յայտնել ձեր լրագրում տպված նկատողութեան համար մեր ընկերութեան առիթով։ Ձեր լրագիրը իր ուղղութեամբ խիստ կերպով որոշվում է միւս հայ լրագիրների միջնադարեան ուղղութիւնից։ Պէտք չէ մոռանալ որ Անգլիական Բիբլիական ընկերութիւնը միսիօնարական կամ պրօզէլիտիզմի ընկերութիւն չէ, այլ միմիայն մի պարզ նպատակ ունի, այն է տարածել Սուրբ Գիրքը։»

—

«Մշակի» № 127 հրատարակվեցաւ առանց հեռագիրների, որովհետև «Միջազգային ընկերութենից» հինգշաբթի օրը հեռագիր ամենեւին չը ստացվեցաւ։

—

ԵՐԵՒԱՆԻ Թեմական դպրանոցի տեսուչ պ. Ս. Բէգնազարեան խնդրում է մեզ տպել հետեւեալը։ «Երևանի Թեմական դպրանոցի համար եկող ուսումնական շրջանին հարկաւոր է մի վերակացու, որ այդ պաշտօնի հետ պէտք է ունենայ շաբաթական 15—18 դաս ևս, որոնցից 6—9 ֆրանսերէն լեզուից, 3 տոմարակալութենից, իսկ մնացածներն իր ուզած առարկաներից կարող է

—

անկարելի է այդ կատարել, առաւել ևս՝ երբ ընթացիկ երևոյթները այնքան հետաքրքիր են, որ չէ կարելի կանգ չառնել և սրանց վրա։ Բայց և այնպէս, այս ներկայ երևոյթների նշանակութիւնը ըմբռնելու համար կարեւոր են անցեալի խըրատները ևս, այն անցեալի՝ որ զարկել է գիտութեան ժառանգութիւնը։ Մենք թոյլ ենք տալի մեզ կարծելու թէ՝ մեր գրականութեան հանգամանքները այնպէս են շարված, որ երկաթուղու հարցերով պարապողը ստիպված պիտի լինի անցեալի և ներկայի վրա զուգընթացաբար խօսել։ Ուզում ենք ասել, որ այս ընթացքում մեր գրականութիւնը մի որ և է հող չէ պատրաստել նորագոյն հրապարակախօսի համար. այստեղ ամենայն բան բարձի թողի արած է, մինչդեռ շատ մօտիկ ապագայում այս լուսանցքը շատ զգալի պիտի լինի մեզ համար, վասն զի խնդիրը գալու է ոչ այլ ինչի, բայց եթէ մեր հացի, ջրի—մի խօսքով՝ մեր ապրուստի հայթայթելու վրա... Այս մի քանի նկատողութիւնները անում ենք ոչ թէ մի որ և է բանակռւի, այլ բանի էութիւնը ցոյց տալու համար—non ad propandum, sed ad narrandum.

Անցնելով մի մասնաւոր օրինակին, վերը առաջ բերած ընդհանուր դիրքերը (երկաթուղու երախտիքի վերաբերմամբ) մենք այսպէս կը նշանաւորենք (формулировать). Թեթևացրէք ձեր բեռնակրութեան ծախքերը, աւելցրէք տեղափոխութեան արագութիւնը, ապահովէք նրա երթևեկութեան կանոնաւորութիւնը՝ և դուք կը հանէք ձեր ապրանքը այն կիրառական շուկաները, ուր չեն հասնի ձեզ հետ մրցողները—այդ մէկ։ Երկրորդ՝ դուք կարտաքսէք նրանց այն տեղերից ևս, ուր հասցնում են նրանք իրանց ապրանքը։ Այսպէս կարող էք իշխել գործի ամբողջութեան վրա։ Սրա ամենապայծառ օրինակը կարող է լինել Անդրկովկասեան նաւթի երկաթուղով բեռնակրութեան երկու հանգամանքը։ Յայտնի է որ «Նօբել և ընկ.» նաւթային ֆիրման, կառուցանելով իր հազար հատ նաւթակրակառքերը, ձեռք է բերում այնպիսի առանձնաշնորհութիւններ բեռնակրութեան նկատմամբ, որոնց չունեն նաւթային միւս արդիւնաբերողները—թող ներվի մեզ ասել—տ ա կ ա ռ ա մ ո լ ն ե ր ը։ Այս առանձնաշնորհութիւնները այն տեսակիցն են, որոնցով մատնացոյց արած ֆիրման շատ չի տևի և կիշխէ նաւթային ամբողջ գործի մէջ։ Նաւթային շահեստի այդ ախտանշանը այժմս էլ նշմարվում է, բայց թոյլ կերպով. այժմս էլ կան Բագւում գործարանատէրեր, որոնց համար Ցարիցինից գէն մի պուդ անգամ կ ե ր ո ս ի ն վաճառահանել դժուար է։ Այս խոստովանքը անձամբ եմ լսել չորս գործարանատէրերից, թէև այդ մի գաղտնիք էլ չէ...

Մենք առաջ կը բերենք այստեղ միայն լոկ փաստեր, որոնցից եզրակացութիւնները թող ընթերցողը ինքը հանէ։

1) Ընկերութեան ամեն մի նաւթակրակառքը գնահւում է 610 պուդ նաւթ, մինչդեռ տակառներով տեղափոխելուց հասարակ կառքերը վերցնում են 300—450 պուդ։

2) Նաւթակրակառքով տեղափոխելուս երկաթուղու սակագինը ըստ մեծի մասին 11 կոպէկ է *) մի վագոն ու վերստի համար, իսկ տակառներով տեղափոխելուց՝ 13, 16 և մինչև անգամ 25 կոպ.։ Այս վերջին գների միջին թուանշանը կանէ 18 կոպ.։ Ուրեմն՝ մենք տեսնում ենք. նախ, 11 կոպէկով տեղափոխվում է մի վերստի վրա 610 պուդ նաւթ , իսկ միւս կողմից՝ նոյն իսկ մթերքի 300—450 պուդը նոյն իսկ տարածութիւնում տեղափոխվում է 18 կոպ.։

3) Նաւթակրակառքերի գնացքը *) երկաթուղու ընկերութիւնները պ ա ր տ ա ւ ո ր ա պ է ս յառաջ պիտի սլացնեն 24 ժամում 150 վերստ, մինչդեռ տակառամոլների համար նոյն իսկ ժամանակամիջոցում տարածութիւնը սահմանափակվում է 125 վերստով։

4) Ապրանքը նաւթակրակառքերով տեղ հասցնելու ժամանակը սկսվում է 12 ժամից յետոյ, երբ երկաթուղու ընկերութիւնը ընդունել է ամբողջ գնացքը, այլ բեռնատէրերի համար այդ ժամանակը սկսվում է 48 ժամից յետոյ։

5) Նաւթակրակառքերի գնացքի վերադարձը ձրի է և այլն և այլն...

Հարց է ծագում՝ ումն է ապագան։ Պատասխանը յայտնի է։

Աններկրայելի է, որ ամեն մէկ գործարանատէր չէ կարող նաւթակրակառքեր ևս ունենալ... Բայց ինչ որ մատչելի չէ մէկին, երկուսին, անշուշտ դիւրին կը լինի ձեռք բերելու այդ տեսակ կառքերը հինգ կամ վեց գործարանատէրերից կազմուած մի ընկերութեանը, որի կառքերը բացի իրա նաւթը վաճառահանելը, կարող պիտի լինեն ծառայութիւն ցոյց տալ և այլ վաճառահանողներին մի յայտնի որոշ վարձատրութեամբ, որը կը լինի ընկերութեան կողմնակի արդիւնքը։

Մենք կարծում ենք, որ այս միջոցով միայն առաջ կերթայ նաւթային գործը իր բարեբեր հետեւանքներով երկրի տնտեսութեան կեանքի համար։

Եթէ ոչ մենավաճառութիւնը պիտի տիրէ այդ ասպարէզում ոչ հեռի ապագայում։

Գ. Ե.

---

*) Կօզլով-Վարօնէժ-Ռոստով երկաթուղու ընկերութիւնը 9,23 կոպ. է առնում։

*) Ամեն մի գնացքը 25 նաւթակրակառքերից է կայանում։

ընդունել: Վարչութիւնը կը պատասխանէ իսկոյն նոցա, որոնց առաջարկները ձեռնտու կը լինեն դպրանոցին: Խոնարհաբար խնդրում եմ մեր միւս խմբագրութիւններին ևս մի և նոյնը արտատպել և իրանց թերթերում:»

—

Լրագիրներում կարդում ենք, որ Մոսկվայի ամենանշանաւոր ադվոկատները յանձն են առել պաշտպանել դատարանում Մոսկվա-Կուրսկի երկաթուղում վնասվածների դատը երկաթուղու վարչութեան դէմ: Օրինակի համար Պլեվակօ փաստաբանը յայտնել է վնասվածներին որ նրանցից չքաւորներին նա յանձն է առնում ձրիապէս պաշտպանելու, իսկ հարուստներից վարձատրութիւն կը պահանջի, բայց ստացած փողը կրկին գործ կը դնի Կուկուևկայում սպանվածների ընտանիքների օգտին:

—

«Моск. Вѣд.» լրագիրը լսել է, որ դիտաւորութիւն ունեն Վրաստանի էկզարխ նշանակել Բրադանի արքեպիսկոպոս Պալլադիին: Սրբազան Պալլադի համեմատաբար դեռ երիտասարդ մարդ է, եպիսկոպոս է ձեռնադրված 1866 թւին, 1876 թւից թեմ է կառավարում, իսկ անցեալ տարի արքեպիսկոպոսի աստիճան ստացաւ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

—

Եգիպտական հարցը դարձեալ մի անգամ Ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովի վիճաբանութեան առարկայ դարձաւ և այդ վիճաբանութիւնների գործնական նշանակութիւնը նրանումն էր կայանում, թէ ինչ կասէր արտաքին գործերի մինիստր Ֆրէյսինէ, գրում է „Голосъ": Այդ վիճաբանութիւններից եւրոպական հասարակութիւնը գոնէ փոքր ի շատէ ծանօթացաւ ֆրանսիական կառավարութեան դիտաւորութիւնների հետ: Ֆրէյսինէ, որ այդ անգամ հաւատացնում էր, թէ Ֆրանսիան չի մասնակցի զինաւորված միջամտութեանը և կենթարկվի կոնֆերենցիայի վճիռներին, „ինչպիսի էլ նրանք լինեն", այս անգամ խոստովանեց, որ միջամտութիւնը անհրաժեշտ է գտնում և որ Ֆրանսիան պատրաստ է այդ գործը յանձն առնել: Այս յայտնութեան հետ միասին Ֆրէյսինէ բացատրութիւններ տուեց այն քաղաքականութեան մասին, որին հետևում էր մինչև այժմ ֆրանսիական կառավարութիւնը եգիպտական հարցի վերաբերութեամբ: Յայտնի է, որ Գամբետտա ցանկանում էր Ֆրանսիայի առանձին միջամտութիւնը եգիպտական հարցին: Ֆրէյսինէ դրա հակառակ վարվեց և այդ հանգամանքը մեկնեց նրանով, որ մինչև Ալէքսանդրիայի ռմբակոծութիւնը ֆրանսիական մինիստրութիւնը ստիպված էր Եւրոպայի հետ համաձայնութեամբ գործել: Այժմ այդ ստիպված համաձայնութիւնը աւելորդ դարձաւ: Անգլիան սկզբնապատճառ դարձաւ ընդհանուր եւրոպական վճիռներին ուղղութիւն տալու համար և Ֆրանսիան միացաւ նրա հետ: Անգլիական և ֆրանսիական կառավարութիւնների մէջ համաձայնութիւն է կայացել Սուէզի ջրանցքը պահպանելու մասին և պ. Ֆրէյսինէ յոյս ունի, որ Եգիպտոսի խաղաղացնելը Ֆրանսիային կը յանձնվի:

Այս բոլորը ստիպում է վատ գաղափար կազմել Ֆրէյսինէի եգիպտական քաղաքականութեան մասին և միայն գործերի դրութեան նշանաւոր և վտանգաւոր լինելն էր պատճառ, որ Գամբետտա կամ մէկ ուրիշը վիճաբանութիւնների ժամանակ չը նկատեցին Ֆրէյսինէին, թէ նա վնասում է երկրի արժանաւորութեանը, մեկնելով իր քաղաքականութիւնը միւս պետութիւնների հետ անհամաձայնութիւն ունենալու երկիւղով, որ իսկոյն անհետացաւ, երբ Անգլիան ձեռնարկեց այն գործին, որ Ֆրանսիայի համար վտանգաւոր էր երևում:

Դժուար է իմանալ, թէ ֆրանսիական արտաքին գործերի մինիստրը ինչի վրա է հիմնում իր կարծիքը, որ Եւրոպան Եգիպտոսի խաղաղացնելը Ֆրանսիային կը յանձնէ: Երևի այդ խօսքերը ասված էին ժողովի ծափահարութիւնները ստանալու համար: Եգիպտական ապագայ անցքերի մէջ Ֆրանսիայի դերը չէ կարող ոչ բացառական լինել և ոչ առաջնակարգ: Եթէ Թիւրքայ միջամտութիւնը չի կայանայ, Եւրոպան 'ի հարկէ ուրախութեամբ կը նայէ, թէ ինչպէս են գործում ֆրանսիական զօրքերը անգլիական զօրքերի հետ իբրև իր հաւատարմատարներ, բայց երկրի գրաւելը բացառապէս ֆրանսիական զօրքերով պետութիւնների համար նոյնքան ցանկալի չէ, որքան և անգլիական զօրքերի գրաւումն: Ֆրանսիայի մասնակցութիւնը Եգիպտոսի խաղաղացնելու գործին ցանկալի է այն պատճառով, որ նա կը հաւասարակշռէ անգլիացիների գործողութիւնները և կը հսկէ նրանց վրա: Այդ մասնակցութիւնը ֆրանսիական կառավարութեանը առանձին իրաւունքներ չի տայ: Դժուար դրութենից հազիւ դուրս գալով, Ֆրէյսինէի մինիստրութիւնը երբէք չէ կարող Ֆրանսիայի ազդեցութիւնը Եգիպտոսի վրա գերակշռող դարձնել, ինչպէս այդ բանին ձգտում էր Գամբետտա: Չէ կարելի սպասել վարձատրութեան այն ծառայութիւնների համար, որոնք անվում են յակամայից:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Լրագիրներին Կ. Պօլսից հեռագրում են յուլիսի 8-ին, որ Բ. Դուռը հերքում է այն լուրը, որ իբր թէ Դէրվիշ-փաշա Ալէքսանդրիա է վերադառնում: Սաիդ-փաշա և նախկին մինիստր Սավաս-փաշա Բ. Դրան ներկայացուցիչներ կը լինեն կոնֆերենցիայում:

—«Daily News» լրագիրը ասում է, որ բրիտանական կառավարութիւնը Բ. Դրան մասնակցութիւնը կոնֆերենցիային բացատրում է նրանով, որ Թիւրքիան զօրք չէ ուզում ուղարկել Եգիպտոս: Այդ պատճառով Անգլիան անյապաղ զօրքեր կուղարկէ Եգիպտոս խէդիվի իշխանութիւնը վերականգնելու և միջազգային իրաւունքները պաշտպանելու համար:

—Լօնդօնի լրագիրները հաղորդում են, որ Վիկտորիա թագուհին հաստատեց Վօլսլէին գըլխաւոր հրամանատար Եգիպտոս ուղարկվող զօրքերի վրա, իսկ գեներալ Ադիին—գլխաւոր շտաբի կառավարիչ:

—Անգլիական լրագիրների մէջ կարդում ենք հետևեալը: Բռնութիւնները Իռլանդիայում շարունակվում են, թէպէտ, շատ կարելի, ոչ այն չափով, որպէս մինչև ստիպողական նոր օրէնքի մտցնելը: Կնօկամիրում, Կլար կոմսութեան մէջ, անցեալ շաբաթ, եկեղեցու ճանապարհի վրա մի քանի գնտակներով մահաբեր վիրաւորվեցաւ մէկ հովիւ, Դալտոն անունով: Երբ վիրաւորվածին հիւանդանոց տարան, նա դեռ ևս կենդանի էր և կարողացաւ իր սպանողներից մէկին անուանել, որը իսկոյն և եթ կալանաւորվեցաւ: Դրանից յետոյ Դալտոն վախճանվեցաւ: Հանգուցեալը արածացնում էր Լինչ անունով մի կալուածատէրի հօտը. այդ Լինչը շատերին ատելի էր, բայց հովիւը այնու ամենայնիւ չէր թողնում իր ծառայութիւնը, չը նայելով այն սպառնալիքներին, որ նա շատ անգամ ստանում էր, մինչև որ չը սպանվեցաւ մարդասպանների ձեռքից: Լորդ Կավէնդիշի և միստր Բօրկի սպանողներին գտնելու համար կառավարութեան նշանակած վարձատրութիւնը 10,000-ից մինչև 20,000 ֆունտ ստեռլինգի է հասել, բայց չը նայելով դրան, մինչև այժմ չէ աջողված մարդասպանների հետքն անգամ գտնել: Հարաւային և արևմտեան Իռլանդիայի մի քանի տեղերում գտնվել են զէնքերի գաղտնի պահեստներ:

—Լրագիրներին Ալէքսանդրիայից հեռագրում են յուլիսի 9-ին, որ Օմար-Լութֆին երէկ Կայիրէից վերադարձաւ և խէդիվին հաղորդեց, որ Արաբի-փաշան հրաւիրեց ուլէմներին և մեծամեծներին հետևեալ հարցը վճռելու համար. աչքի առաջ ունենալով խէդիվի բարեկամական յարաբերութիւնները Անգլիայի հետ, արդեօք հարկաւոր է հնազանդվել նրա հրամանին, որ վերաբերում է պատերազմական պատրաստութիւնների դադարեցնելուն: Արաբի-փաշան մի յանձնաժողով կազմեց, որի նպատակն է քննել խէդիվի վրա բարձած մեղադրանքները: Ալէքսանդրիային ջուր մատակարարող ջրանցքը փչացած չէ, բայց ջրի հոսանքը խափանված է հողային աշխատանքներով: Ջրամբարները համարեա բոլորովին լիքն են ջրով, որը, ինչպէս կարծում են, 10 օր կը բաւականանայ:

—Ալէքսանդրիայից լրագիրներին հեռագրում են յուլիսի 9-ին, որ Արաբի-փաշա նահանգապետներին ուղարկած իր շրջաբերականի մէջ յայտնում է, որ մինչև վերջին շունչը կը շարունակէ պատերազմը անգլիացիների դէմ, և խիստ պատիժներով սպառնում է նրանց, որոնք հայրենիքին կը դաւաճանեն, օգնելով անգլիացիներին: Նոյն տեղից հաղորդում են, որ Կայիրէում սկսվեցան սպանութիւնները. ոչնչացրած են նոյնպէս հրէական թաղերը Դամիէտտում, Տօօկում, Բէնատում և Կալիւբում, ուր ամբողջ ընտանիքներին դուրս քաշեցին վագոններից և գցեցին վագոնների անիւների տակ: Պորտ-Սաիդի նահանգապետը հաւատարիմ մնաց խէդիվին, բայց ազգաբնակութիւնը վատ է տրամադրված:

—Անգլիական համայնքների ժողովում Գլադստօն յայտնեց, որ կառավարութիւնը երկուշաբթի սովորականից դուրս կրէդիտ կը պահանջէ ժողովից, Միջերկրական ծովում պատերազմական ուժերը զօրեղացնելու համար:

—Լուր է տարածվել, որ Բ. Դուռը յայտնեց կոնֆերենցիային իր դիտաւորութիւնը զօրքեր ուղարկել Եգիպտոս, բայց մի և նոյն ժամանակ առաջարկեց, որ պետութիւնների միաձայն յայտագրի մէջ բովանդակված պայմանները փոխովեն:

—Լրագիրներին Ռուսչուկից հեռագրում են յուլիսի 8-ին, որ Բօլղարական իշխան Ալէքսանդրին մեծ ոգևորութեամբ ընդունեցին Սիստովի և Ռուսչուկի ազգաբնակութիւնները: Ազատամիտներին թոյլ է տուած հրատարակել իրանց օրգանը:

—Յուլիսի 16-ին, ֆրանսիական օրինականները տօնեցին ս. Հէնրիկոսի տօնը. այդ առիթով «France» լրագիրը նկատում է. «Երէկ երեկոյեան օրինականները տօնեցին ս. Հէնրիկոսի տօնը: Նրանք շատ ուշ և շատ լաւ ճաշեցին զանազան հիւրանոցներում: Վիրաւորելով հանրապետութիւնը և հանրապետականներին, աղաղակում էին իրանց կրած հալածանքի և մարտիրոսութեան դէմ, ուղարկեցին իրանց թագաւորին յաւակցութիւն և փչակցութիւն արտայայտող մի քանի հեռագիրներ: Այդ բոլորը կատարելով, նրանք գնացին քնելու: 50 տարուց յետոյ, նրանք մի և նոյնը կարող են կրկնել:»

—Բերլինի պաշտօնական մամուլը յամառութեամբ լռում է Եգիպտոսում կատարված վերջին անցքերի մասին: Հակառակ «լռութիւնը համաձայնութեան նշան է» առածի, գերմանական մամուլի լռութեանը հազիւ թէ կարելի է այդ բացատրութիւնը տալ: «Pester Lloyd» լրագրի թղթակիցը հաւատացնում է, գոնէ, որ գերմանական քաղաքական շրջաններում Անգլիայի գործողութիւնը համարում են մէկ հարուած հասցրած իշխան Բիսմարկ քաղաքականութեանը:

—«Հավասի ընկերութեանը» Ալէքսանդրիայից հաղորդում են յուլիսի 15-ից, որ ռմբակոծութիւնից յետոյ քաղաքը երկրորդ անգամ այցելելու ժամանակ նկատված է, որ տներից շատերը, որոնք երէկ անվնաս կանգնած էին, միւս օրը արդէն մոխրի կոյտեր էին ներկայացնում: Այդ տների թւում գտնվում է և ֆրանսիական հիւպատոսարանը: Ամերիկացիները, գերմանացիք, ռուսները և յոյները ափ իջեցրին իրանց նաւաստիներին, որոնք ոստիկանական պարտաւորութիւններ են կատարում զանազան թաղերում, իսկ անգլիացիները գրաւել են փօստատունը, մարտկոցները և քաղաքային դռները: Ֆրանսիացիները և իտալացիները մինչև այժմ չէին կամենում ափ իջնել: Տեղացիները անիծում են Արաբի-փաշային: Նրանք ուրախ են, որ քաղաքը անգլիացիները գրաւեցին:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բերում ենք «Polit. Corresp.» լրագրում տըպված Արաբի-փաշայի խարակտերիստիկան: Արաբի-փաշայի առաջնորդութեամբ կատարված առաջին զինուորական ցոյցը այն մտքով էր սարքված, որ Եգիպտոսի պարտքերը կարգադրելուց յետոյ անհրաժեշտ է կարգի դնել զօրքը և ռոճիկները աւելացնել: Արաբի-փաշայի և նրա համախոհների ձայները միշտ մէկ միտք էին յայտնում, այն է, որ Թիւրք և չէրքէզ օֆիցէրները մի կողմից, և ֆէլլախները միւս կողմից, միանման իրաւունքներ չունեն, որ օտար ազգի օֆիցէրները աստիճաններով են վարձատրվում, երբ որ պսակվում են պալատի մի որ և է սարկաւհու հետ և այլն: Փոխարքան բարկացաւ այդ բանի համար և նրա առաջին մինիստրը հրամայեց բանտարկել և զինուորական դատաստանի ենթարկել երեք գնդապետներին—Արաբի-փաշային, Աբդուլլա-բէյին և Ալի-Ֆեհմի-փաշային, բայց նրանց ազատեց Ալի-Ֆեհմի-փաշայի ստորադրեալներից մէկը, գնդապետ Օբէիդ-բէյ: Այդ ապստամբութեան հետևանքը պատերազմական մինիստր Օսման-Րէֆկի-փաշայի հրաժարականը եղաւ և նրա տեղ նշանակվեց Մահմուդ-Սամի-փաշա: Վերջը, այնու ամենայնիւ, Արաբի-փաշա կրկին մի պատերազմական ցոյց արաւ, որը նրանով վերջացաւ, որ ինքն դարձաւ պատերազմական մինիստր: Այդ ժամանակից նա աներկիւղ կերպով սկսեց ցոյց տալ իր ատելութիւնը օտար երկրեայ ամեն բանին: Զօրքի համար ամեն հայթայթումների ժամանակ, նա սկսեց գերադասել տեղական վաճառականներին, որոնք, ի հարկէ, աւելի թանգ էին վերցնում, որովհետև իրանք ստիպված էին ապրանքների և փողերի համար, այնու ամենայնիւ, եւրոպացիներին դիմել: Այդպէս, օրինակ, հացի մի նշանաւոր կապալ յանձնված էր մի մարդու, որ մի քանի անգամ սնանկացել էր և այժմ էլ դատաստանի էր ենթարկված սուտ սնանկութեան համար: Արաբի-փաշան օրէնքի հակառակ բարձր աստիճաններ տուեց, առանց քննութեան, հազիւ գրել կարդալ իմացող Ալի-Ֆեհմի-փաշային, Տուլբի-փաշային և Աբդուլլա-փաշային: Նրանք բոլորն էլ, այնու ամենայնիւ, չեն ընդունում նրան, այդպէս անուանված, ազգային կուսակցութեան առաջնորդ: 1881 թւի սեպտեմբերին անգլիական հիւպատոս պ. Կօլվին բանակցում էր օֆիցէրների հետ և ասեց նրանց. «ես չեմ կարող 200 մարդկերանց հետ խօսել, ահա ձեր առաջնորդը, ես նրա հետ կը խօսեմ:» Այն ժամանակ Աբդուլլա-բէյ առաջ դուրս եկաւ, և ասեց. «պ. հիւպատոս, Արաբի-փաշան մեր առաջնորդն է, մինչև որ մեզ հետ միասին կը դիմի ուղիղ նպատակին. հակառակ դէպքում նրան մեր առաջնորդ չենք ճանաչում:» Տուլբի-փաշան, իր կողմից, դեռ նորերումս նկատեց. «Արաբի-փաշան, ես և վերջին զինուորը—մենք բոլորս հաւասար ենք և մենք բոլորս էլ Արաբի-փաշաներ ենք:» Արաբի-փաշա հերթով ըսկսեց շողոքորթել Իզմայիլ-փաշայի և Խալիմ-փաշայի համախոհներին, բայց դաւաճանեց թէ առաջիններին և թէ երկրորդներին, երբ այլ ևս պէտք չը զգաց նրանց մէջ: Իսկ Թիւրքերը շարունակում են կարծել կամ գոնէ ձևացնում են իբր թէ կարծում են, որ Արաբի-փաշա գործում է իրանց թելադրութեամբ յօգուտ սուլթանի: Դէրվիշ-փաշայի միսիան բոլորովին չը վախեցրեց Արաբի-փաշային, որովհետև Դէրվիշ-փաշան առանց զօրքի եկաւ և կարելի էր դրա հետ գործը հեշտութեամբ վերջացնել: Եւրոպական նաւատորմի յայտնվելը սկզբում զարմացրեց նրան, բայց այդ նաւատորմը անգործութեան դատապարտված համարելով, նա սկսեց միայն ծաղրել այդ նաւատորմը: Արաբի-փաշան առաջինը եղաւ, որ եւրոպական նաւերը «ձմերուկներով լցրած նաւակներ» անուանեց: Արաբի-փաշա, որը իսկապէս ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ երկչոտ և խորամանկ մէկը, երբէք որոշեալ ծրագրով չէր գործում և իրան վիճակված այդ դերով պարտական է միայն հանգամանքներին, նոյնպէս և արևմտեան կառավարութիւնների, հիւպատոսների, եւրոպական և տեղական բաղդախնդիրների, անազնիւ բանկիրների և անբարեխիղճ վաճառականների սխալներին, մրցութիւններին և ինտրիգներին: Արաբի-փաշայի վերաբերութեամբ կարելի է կրկնել եգիպտական ժողովրդական առածը. «Ֆէլլախը վախենում է, բայց ամօթ չունի նա:»

* * *

Գերմանական կայսր Վիլհէլմ յուլիսի 18-ին կէսօրից յետոյ 5 ժամին աջողութեամբ Գաստէյն

հասաւ և հիացմունքով ընդունվեցաւ ժողովրդի խուռն բազմութիւնից: Փոխարքան, կոմս Տոււ-Հօհէնշտէյն, տեղական զօրքերի գլխաւորը և այլ մեծամեծները սպասում էին նորին մեծութեանը պալատի սանդուղքի ներքև: Կայսրը շատ ողորմած կերպով ողջունեց բոլորին: Տիկինները մատուցին նորին մեծութեան ծաղիկների գեղեցիկ փունջ: Կայսրի անցնելու ճանապարհի վրա շինված էին յաղթական կամարներ:

* * *

Նիւ-Եօրկից, յուլիսի 18-ից, լրագիրներեն հաղորդում են Աբրահամ Լինկօլնի այրիի մահուան մասին:

* * *

Մենոտտի Գարիբալդի յուլիսի 17-ից, «Roma» լրագրին յայտնեց, որ իր ընտանիքը ընծայում է Կապրէրա կղզին իտալական պետութեանը:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

ՋԵՐՆ, 15 յուլիսի: Կուկուեվկայում մինչև յուլիսի 14 հանված են 42 դիակներ:

ՄՕՍԿՎԱ, 15 յուլիսի: Բօրսայի վրա լուր է տարածված, որ „Ռագօզինի“ ընկերութեան Փրանսիական ակցիօներները քաղաքական և քրէական դատ են սկսում դիրեկտօրների և վերահսկող մասնաժողովի դէմ:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 15 յուլիսի: Կօնֆերենցիայի երէկվայ նիստի ժամանակ Բ. Դուռը համաձայնութիւն յայտնեց Եգիպտոս զօրքեր ուղարկել իրան առաջարկված պայմաններով: Մինչդեռ Արաբի-փաշա եռանդով պատրաստում է ընդդիմադրութիւն: Մզկիթների մէջ բարձրացրած է Մարգարէի դրօշակը: Սիրիայի մէջ կալանաւորված են եգիպտական մի քանի շէյխեր, որոնք եկել էին սրբազան պատերազմ քարոզելու համար:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 յուլիսի: Պետական բանկի 5°/₀ տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 94 ր. 25 կ., երկրորդ 90 ր. 25½ կ., երրորդ 90 ր. 50½ կ., չորրորդ 90 ր., հինգերորդ 90 ր. 12 կ., ներքին 5°/₀ առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 212 ր. 5 կ., երկրորդ 210 ր. 50½ կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 89 ր. 37½ կ., երկրորդ 89 ր. 50 կ., երրորդ 89 ր. 50 կ., ոսկի 8 ր. 23 կ.: Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ 24,09 պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա արժէ 205 մարկ 62 պֆ., Փարիզի վրա արժէ 252 ֆրանկ 50 սանտիմ: Բօրսայի տրամադրութիւնը ամուր է:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, յուլիսի 15-ին: Կուկուեվում փորուածքները վերջացրած են, 42 դիակներ են գտնված. շատերը այնու ամենայնիւ չեն գտնված, օրինակ, Սուվօրօվ, մէկ գնդապետ, Բէզվիակօվների գործակատարը: Աղետի տեղը կրով է լցրած. մեռեալների ճիացորդները այրված են:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 յուլիսի: Օրլօվեան-Գրեազեան երկաթուղու „Կազակի“ կայարանի մօտ Վարուշա գետի վրա եղած կամուրջը սաստիկ ձեղքվել է: „Русскій Инвалидъ“ լրագիրը հաղորդում է որ Անդրկասպեան վիճակում ժամանակաւոր կառավարութիւն է հաստատված. նոյնպէս կանօնադրութիւն է հրատարակած նրա համար: Գաւառական վարչութեան կենտրոնատեղին Ասխաբադն է. գաւառական վարչութիւնների համար՝ Կրասնօվօդսկեան—Կրասնօվօդսկ, Ախալտէկեան—Ասխաբադ, Մանգիշլակեան—Ֆորտ Ալէքսանդրօվսկի: „Правит. Вѣстн.“ հերքում է այն լուրը, որ իբր թէ կուրսկեան երկաթուղու շինողը կլէվէցկի է եղել: Այդ գիծը կառուցել է Սէմիգօվ. „Голосъ“ հաղորդում է, որ կուկուէվի մօտ փորուածքները վերջացնելուց յետոյ, դրանց մասին երէկ ստորագրվեցաւ պաշտօնական ակտը: Նշանակված է յանձնաժողով կուրսկեան երկաթուղու ամբողջ գիծը հետախուզելու համար. նախագահ նշանակված է կլէվէցկի:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պատիւ ունիմ յայտնել պատվելի հասարակութեանը որ Սօլօլակից տեղափոխվել եմ Գօլովինսկի պրօսպեկտի վրա Տրիգուլօվի տունը և ամսիս 4-ից բացել եմ իմ կօնդիտերի և հացեղէնի մագազինս „Варшавская пекарня“ անունով, որտեղ ծախում եմ կօնֆէկտներ, պիրօժնի, պեչենի, մուրաբա, սուխարի, կուլիչ, տորտ, բուլկի, զանազան տեսակ հացեղէններ, և տաք պիրօժկէք, շատ ձեռնտու գներով, իսկ գաւառացի վաճառականներին մեծ զիջումով. նմանապէս ընդունում եմ ամենայն տեսակ կօնֆէտեղէնի և հացեղէնի պատուէրներ աւելի արժան քան ուրիշները, այնտեղ ևս կարող են դիմել սօլիտերով հիւանդներ դեղ ընդունելու համար թէ անձամբ և թէ գրաւոր:

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՀԱԽՆԱԶԱՐԵԱՆՑ

7—10

ՄԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂ, որ այժմ արդէն Մանգլիսումն է ապրում, յանձն է առնում պարապել երեխաների հետ՝ թէ արքունական և թէ հայոց ուսումնարանների աշակերտների և աշակերտուհիների հետ:

Պայմանները կարելի է առաջարկել հետևեալ հասցէով. Манглисъ, Габріэль Мирзоевъ, въ рощѣ, дача Марѳы Тимоѳѣевой.

ԹԷՅ առաջին հունձի այս տարի չափազանց գոյնաւոր և հոտաւէտ: Այդ թէյից ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ մէջ ստացված է 50,000 ֆունտ և ծախվում է 25°/₀ էժան և աւելի լաւ քան թէ ուրիշ տեղ: Օրինակ. Լաւ ԿՕՆԳՕ թէյ 1 ր.—1 ր. 20 կօպ., պատուական ՍԱՆՖԱ թէյ 1 ր. 40 կ., հիանալի ՄՕՆԻԿ թէյ 1 ր. 60 կ. այս թէյ ամեն տեղ ծախվում է 2 ր.—2 ր. 50 կ., գեղեցիկ ԿԱՅՍԱՌԻ թէյ 1 ր. 80 կ. և ամենալաւ Փու-չու-ֆու թէյ 2 ր. մաքուր թէյ առանց թղթի: Նոյն տեղը սովորաբար լինում են 500 երկաթէ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ 6 ր.—60 ր., երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ ամբողջ Անդրկովկասի համար, չօկօլադ Փրայ, Շեվիլցի ԴԱՆԱԿՆԵՐ, վերականգնող ՄԱԿՄԱՍՏԵՐ մազերի համար, հրացաններ ԳԱՌԻ, ՌԷՎՕԼՎԵՐՆԵՐ Վէրլի, ԹԱՄԲԵՐ Բալմերի, կօլմանի նըշըշտայ, ԱԼԲՕՄՆԵՐ Շվարցի կէս գնով: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ, ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԷՋ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԼԵՐԷՅՈՒՄ № 156, 157, 158, 159 և 100:

3—100

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ, Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրա, տուն ճարտարապետ Բէլօի: Գրասենեակը բաց է առաւօտեան 9 ժամից մինչև 3 ժամը կէս օրից յետոյ և երեկոյեան 7—10 ժամը ամենայն օր, բացի կիրակի օրերից և մեծ տօներից:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ Նախապատրաստութիւնները հոգացող կարգադրիչ յանձնաժողովը խնդրում է այն պարոններին, որոնք որ և է ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ ցանկանում են ստանալ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՑ կամ հաղորդել նորան, որ բարեհաճեն ՇՆՈՐՀ ԲԵՐԵԼ նրա ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԷՐԷԻ ՄԷՋ № 170: Գրասենեակը բաց է ԱՄԵՆ ՕՐ առաւօտեան 9 ժամից մինչև 11 ժամը:

ՄՕԾԱԿՆԵՐ ԿՈՏՈՐԵԼՈՒ

Դ Ե Ղ Ը

24 հատը արժէ 90 կօպ.

ԵՓ. ԾԱՏՈՒՐԵԱՆՑԻ

Դ Է Պ Օ Յ Ո Ւ Մ:

6—10 (շ. ը.)

ԶԱՔ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑԻ „Կովկասեան գրավաճառանոցում“ ստացվեցան հետևեալ նոր հրատարակութիւնները:

1) Խ ա տ ի ս ե ա ն ի—Մանկավարժական խորհրդածութիւններ—Հայոց ծխական ուսումնարաններ և ազգային լուսաւորութեան բարեկամներուն նուիրում է Գաբր. Խատիսեան ա. մասն, Թիֆլ. 1882 թ., գինն է.................... 60 կ.

2) Բ ա հ ա թ ր ե ա ն ց ի—Ուղեցոյց Հայ Ուսուցչի—ընդհանուր մեթոդիկա և առաջին տարուայ նիւթի մշակութիւնը—աշխատասիրեց Ա. Բահաթրեանց, Թիֆ. 82 թ.. 1 ռ.

3) Բ ա հ ա թ ր ե ա ն ց ի—Այբենարան—առաջին տարուայ կարդալ և գրել ուսուցանելու նիւթը. Ա. Բահաթրեանց, Թիֆ. 82 թ,.................... 4 կ.

4) Բ ա հ ա թ ր ե ա ն ց ի—Օրինակելի բառերի ցուցակները՝ 2 թերթ, Թիֆ. 82 թ. 40 կ.

5) — — Առաջին տարի ընթերցարան.................... 20 կ.

6) Ս ի մ է օ ն ե ա ն ց ի—Ժողովածու թուաբանական խնդիրների, հայ ուսումնարանների համար. I մասն—ամբողջ թուեր. 4-րդ տպագրութիւն. փոխադրութիւն Մարտիրոսի Սիմէօնեանց. Վաղարշապատ, 82 թ..................... 50 կ.

1—3

JOURNAL D'ORIENT

HEBDOMADAIRE

Paraissant a VIENNE (Autriche)

ABONNEMENTS: 1 an. . . 8 roubles

6 mois. . . 4 —

S'adresser à F. Salles, avocat

1. Neuermarkt 9. (Vienne)

Sans ajouter le titre du journal.

Միքայէլ Տէր-Նիկողոսեան

Մ ի Ջ ի փ ո ղ ո ց, կ ա թ օ լ ի Ճ ե ս կ ա յ ա փ ո ղ ո ց ի ա ն կ ի ւ ն № 13.

Աւելի էժան, քան թէ ուրիշ տեղ ծախվում են. ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԵՐԵԼ ամենայն տեսակ, Փրանսիական և անգլիական երկաթէ ԿՐԱՎԱԹՆԵՐ 8—30 ր., չամադաններ 250—25 ր., սակվօյաժներ 1. 30—12 ր., ս ո ւ ն դ ո ւ կ ն ե ր ճանապարհի 6—35 ր., մառաններ (погребцы) 6—25 ր., ս ա մ օ վ ա ր ն ե ր 60 կ.—1.25 Փունտը., կուխօնի պղնձէ ամաններ, գերմանիայի երկաթէ էմալով ամաններ. ո ւ մ ի վ ա լ ն ի կ ն ե ր մ ր ա մ օ ր ն ի 38 ր.—75 ր., հրացաններ երկու լուլանի 6—32 ր., ռ է վ օ լ վ է ր ն ե ր ա մ ե ն ա յ ն տ ե ս ա կ 3. 50—30 ր., պատրոններ. (գուլաններ) րէվօլվէրի, սիգար Ռէնգարդի Փաբրիկից. պապիրոս և թամբաքու կուշնարօվի գիլզի պապիրօզի. 5,000 ՖՈՒՆՏ ԹԷՅ (չայ) ԵՂ. ՊԱՊՕՎՆԵՐԻ, բիսկվիտ. (սուխար չայու և կաֆէի) Էյնէմի. կօֆէ Էյնէմի և Միխէյլօնի. Պետերբուրգու 40—1 ր. 25 կ. Հայելիներ ամենայն տեսակ 28 կ.—240 ր., պ ր ո բ կ ա յ գինէվաճառների, հանքային և գարեջրի (для зельтерскихъ водъ и пива) դօյթուկ (пухъ), պադնոսներ սամովարի և չայու, դանակ չանգալ զանազան Փաբրիկների 1 ր. 20 կ.—25 ր. դուժինը. գրչակոթներ 1 ր. 80 կ.—5—60 կ. դանակ ջիբի 1—60 կ.—12 ր., դանակ հացի 20 կ.—1 ր., հաւը, կուխնի 1—40 մինչև 3—20 կ. պիբօրմիս կորելու մաշինայ. Անգլիական ութիւներ, Բրիտանկի չայնիկներ, կաֆէնիկներ ամենայն տեսակ, ջաղացներ կաֆէի համար, Ֆիլտեր—ջուր մաքրելու, կրախմալ կարօբկէն 18 կ., վաքս Ֆրանսիայի ծակոյ, թուղթ փոշտի, կանվերտներ, սուրգուչ, մատիտ, գրիչ երկաթէ, գրչակոթ, քարետախտակ, թանաք, թանաքամաններ, պրեսպապիէներ, գդալներ սեղանի և չայու Փրաժէ, վարշավի և բրիտանկի դուժինը 1—50 կ. մինչև 12 ր., և չայու 45 կ.—5 ր., չումիչկէք 45 կ.—5 ր., շամադաններ ամեն տեսակ 25 կ.—12 ր. Ջուխտ, պոլսապոշկաններ վարշավու, ՌԵԶԻՆԻ ԿԱԼՕՇՆԵՐ, ամեն տեսակ, գուլբաններ կանանց և մարդկերանց 15 կ.—50 կ. Ջուխտ, շապիկներ, մարդկերանց գալստուկներ, զոնտիկներ 35 կ.—4—50 կ., հառ, անձրևի և շոքի. սանդրեր շիրմայու ոսկրէ, գուտապերչայի և փայտէ, շչոտկաներ գլխի, շորի, ատամի, պոլի և կարտի համար. չուլքի թէլ (бумага) մատոկի կօճի և շալէ (гарусъ) Ֆէլշատկէք մարդկերանց և կանանց, պորտմաններ, քիսաներ, պապիրոսի ամաններ և մանր գալանտերէյնի ապրանքներ, սապոն ամեն տեսակ 3 կ.,—30 կ., կոր, հոտավէտ ջրեր, պուդրա, Գլիցերին ջրի քացախ, հոտավէտ պարաշոկներ ԿԻԼԵՐԻ ԼԱԲՕՐԱՏՕՐԻՑ. և այլն և այլն և այլն:

Վաճառականներին առանձին պայմաններով և զիջումով վերոյիշեալ ապրանքներ մեծ քանակութեամբ միշտ կան գտնվում են ՄԻՔԱՅԷԼ ՏԷՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆՑԻ պահեստում. (въ складѣ) միջի փողոցում կաթոլիկաց փողոցի անկիւնում № 13.

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով. Тифлисъ Михаилу Н. Теръ-Никогосову.

94—180

Մ ի ջ ի փ ո ղ ո ց, կ ա թ օ լ ի Ճ ե ս կ ա յ ա փ ո ղ ո ց ի ա ն կ ի ւ ն № 13.

Միքայէլ Տէր-Նիկողոսեան

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 16 Іюля 1882 года.

Типогр. Главн. Упр. Главноначальствующаго гражд. час., Лор.-Мелик. ул., д. каз.